

81.—HE ORIORI MO TE RANGITUMUA.

Na TE MOTU. (Ngati-Kahungunu.)

Ko te korero o te haerenga mai o Mahu i Nukutaurua ki a Taewha-a-rangi i Maungawharau (kei te taha moana o Here-taunga) ki te kimi i te ara e haere ai te tangata ki te pouriuri, ki te potangotango, ki tua o Paerau, oti atu mo te tahaetanga i ta raua kumara ko tona wahine ko Te Atinuku, kua taia ki te Journal o te Polynesian Society ki te reo Maori, ki te reo pakeha. (J. 8/122, 8/133, 35/73). Ko nga tohunga nana i korero ko Takanini Tarakawa raua ko Paora Ropiha, ko Te Matorohanga; na Percy-Smith raua ko Elsdon Best i whakapakeha, a na raua hoki i whakawhaiti nga whakamarama mo nga tikanga nunui o taua korero.

Otiia kaore he kupu e ahu ana ki te whakaatu ko wai a Te Motu, e kiia nei nana tenei oriori, a ko wai hoki a Rangitumua mona nei tenei oriori. Koia i taia ai te waiata nei ki konei hei huarahi mai mo nga whakamarama a nga mea e mohio ana.

I moe a Taewha (ki etahi ko Taewa, engari e ki ana a Te Matorohanga ko Taewha-a-rangi te mea tika) i a Makaweroa (Mawakeroa ki etahi). Ki etahi korero i eke mai a Taewha i runga i a Takitimu. E kiia ana ko ia te tino tohunga o nga tohunga katoa i whakawhiti mai nei i Hawaiki, a i pau katoa i a ia te wananga o Hawaiki; ko ia te puna o nga karakia, o te makutu. Ko nga korero mo te take mai o Mahu kei te taupatupatu, engari ko Te Mahu o te korero nei i noho ki Nukutaurua. i te Mahia; ko Parinui-a-te-Kohu tona kainga. Ko te kaupapa o te waiata nei i taia ki raro nei kei te pukapuka a te Raka (S.L. 102).

Refs.: M.351, S.L. 102, J. 8/127, 8/133, 35/73.)

Rangitumua e noho² mai ra
I te kahika a Hineruirae³ e i,
Tenei au nei, e tama, kai te kimi noa
Kai te rapa noa i aku mahara.
Kaore nei, e tama, te rahui⁴ tangata i a taua;
Ka ngaro⁵ ra i te wa ki o matua, ki o tipuna
Hei whakarahi atu mohou te marae i waho ra.
Ka ngaro ra ia te wa ki to tuakana,
Nga whakaruru hau o Tini raua ko Mano;
Ka riro⁶ ra ia i runga i nga hanga a Kaikomako⁷.
I te kapukapu, i te kaunoti, i nga hanga a Mahu⁸
I haramai ai ki te rangahau i a Taewa.⁹
Ka poronga¹⁰ i reira, koia Kurapatu¹¹.
Ka puta ana pori,¹² ka tau¹³ ia i tana tau
I a Marewa-ki-te-po, e he!
Ka nonoho mai ai kia tau ki raro ra.
Koia te kai¹⁵ whakatutu
E noho mai nga hiwi ki Kohuipu¹⁶ ra.
No te hokinga mai ka waiho¹⁷ i te hamuti
Ko Tuwhakarongomina;
Na ka mate i reira ko Haereatautu,
Te ngakinga o tona mate i Upokotaua¹⁸ e.